



## Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Helene Arango Magnusson  
Gideon Singer

Ert datum

2019-01-18

Er beteckning

Diarien: L-22/18

Vårt tjänsteställe, handläggare

Carl Johan Frödin, carljohan.frodin@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

**Försvarmaktens svar på SHK slutrapport RL 2019:02****Inledning**

Försvarmakten har i Statens haverikommissions slutrapport RL 2019:02 Olycka på Järkö, Blekinge län, den 10 mars 2018 rekommenderats att: *”Slutföra arbetet med att se över och tydliggöra organisationen och ansvarsförhållandena avseende hemvärnssoldaternas flygningar för FFK, i syfte att klargöra ordervägarna, arbetsgivar- och arbetsmiljöansvaret.”*

I detta svar redovisas Försvarmaktens planerade åtgärder för att tydliggöra organisation och ansvarsförhållanden då Frivilliga flygkåren (FFK), så som flygoperatör under civila luftfartsregler<sup>1</sup>, genomför flygningar i egen regi, genomför kursverksamhet enligt särskilt beslut från Produktionsledningens Förbandsproduktionsenhet (HKV PROD FPE)<sup>2</sup> samt genomför flygningar inom ramen för hemvärnets utbildningssystem<sup>3</sup>.

<sup>1</sup> FFK verksamhet regleras inte inom det militära luftfartssystemet så som det definieras i 2 § Försvarmaktens föreskrifter för militär luftfart (FSS 2016:1).

<sup>2</sup> Beskrivs närmare i Försvarmaktens Verksamhetsuppdrag (VU).

<sup>3</sup> Beskrivs närmare i Handbok Hemvärn (HvH) 2018.

(FRÖ)

Postadress

MILITÄRA FLYGINSPEKT-  
IONEN

Lidingövägen 24

107 85 Stockholm

Besöksadress

Telefon

Telefax

E-post, Internet

flygi@mil.se



## Bakgrund

FFK är en frivillig försvarsorganisation som bedriver flygverksamhet under ett beslut om flygsäkerhetsmässiga villkor från Transportstyrelsen. Detta beslut hänvisar i vissa delar till EASA:s<sup>4</sup> regler för icke kommersiell flygverksamhet med annat än komplexa luftfartyg.

En del av FFK:s medlemmar tecknar med stöd av förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet avtal med Försvarsmakten och krigsplaceras i hemvärnets flyggrupper. Innan så kan ske har FFK, i enlighet med 4 § i Försvarsmaktens föreskrifter om frivillig försvarsverksamhet inom Försvarsmakten (FSS 1995:20), ansvar för den frivilliges färdighetsutveckling och avtalsutbildning. När denna grundutbildning är klar kan den frivillige teckna avtal med Försvarsmakten och krigsplaceras (5§ FFS 1995:20). En person som har ingått ett sådant avtal benämns avtalspersonal.

Försvarsmakten har inte införskaffat några luftfartssystem (flygplan) till de hemvärnsflyggrupper som bemannas av avtalspersonal ur FFK. Istället antas nödvändigt antal civila flygplan vid höjd beredskap eller under krig ianspråkta genom särskilt avtal eller med stöd av Förfogandelagen (1978:262) och med därav meddelade föreskrifter. Därför utnyttjas förhyrda civila flygplan för att täcka hemvärnsförbandets behov innan förfogandelagen trätt i tillämpning. Detta gör att Försvarsmakten i fred betalar hyreskostnaden för de civila flygplan som, dels används för flygverksamhet i FFK:s egen regi för att vidmakthålla hemvärnets piloters förmåga (kallad egen träning), dels används för flygverksamhet inom ramen för hemvärnets utbildningssystem.

## Lagar, förordningar och andra regelverk

- Av Arbetsmiljölagen (1977:1160) framgår hur ansvar för arbetsmiljön fördelas.
- Av Transportstyrelsen beslut (2018-06-04 TSL 2018-3159) framgår flygsäkerhetsmässiga villkor för Frivilliga flygkårens flygverksamhet.
- Av FFK:s drifthandbok (FFK/DHB) och organisationshandbok (FFK/OHB) framgår ramar, regler och förutsättningar för FFK:s flygverksamhet.
- Tillämpliga delar av Försvarsmaktens författningssamling (FFS).

## Organisation och rollinnehavares arbetsmiljöansvar

### Frivilliga flygkåren ansvar

Försvarsmakten bedömer att FFK yrkesmässigt bedriver, icke kommersiell, civil flygverksamhet utan att ha arbetstagare anställda och därmed ska iaktta Arbetsmiljölagen och med därav meddelade föreskrifter i tillämpliga delar (se 3 kap. 5 § AML).

<sup>4</sup> Europeiska byrån för luftfartssäkerhet (EASA)



Vid denna verksamhet ska avtalspersonal ur FFK likställas med arbetstagare (se 1 kap. 3 § första stycket 3 AML). Därmed gör Försvarmakten bedömningen att FFK vid flygverksamhet för hemvärnets räkning i tillämpliga delar har arbetsgivarens **skyddsansvar** enligt 3 kap. 2-12 §§ AML för egen avtalspersonal.

#### Försvarmaktens ansvar

Genomför FFK flygverksamhet, inom ramen för särskilt beslut från HKV PROD FPE eller inom ramen för hemvärnets utbildningssystem, gör Försvarmakten bedömningen att den organisationsenhet (OrgE) som beordrar utbildningsverksamhetens genomförande och därmed råder över det gemensamma arbetsstället (lokal, kasernområde, skjutfält, övningsområde etc.<sup>5</sup>) har arbetsgivarens **samordningsansvar** av arbetsmiljöfrågor (se 3 kap. 7 d-e §§ AML).

#### Summering

Med denna beskrivning av organisation och rollfördelning gör Försvarmakten bedömningen att Försvarmaktens och FFK:s arbetsmiljöansvar kompletterar varandra på avsett sätt då FFK genomför flygverksamhet inom ramen för hemvärnets utbildningssystem.

#### Planerade åtgärder:

Försvarmakten kommer utifrån summeringen samverka med FFK i syfte att klargöra organisationen och rollfördelningen vad gäller arbetsmiljöansvaret då FFK genomför flygverksamhet inom ramen för hemvärnets utbildningssystem.

Ansvarig: C PROD

Klart senast: 2019-09-01

----- o 0 o -----

Under arbetet med detta svar har PROD RIKSHV haft kontakt med Tony Hagman, inspektör Arbetsmiljö vid HKV SÄKINSP.

Detta svar har beslutats av Flygsäkerhetsinspektör öv Anders Janson. I den slutliga handläggningen har kårchef Thomas Alexandersson (FFK), sektionschef Stefan Hallén (C LEDS TF Friv), öv Peter Nilsson (PROD FPE UTB), övlt Bengt Fransson (SC PROD RIKSHV) deltagit och som föredragande mj Carl Johan Frödin (FLYGI).

<sup>5</sup> Se Handbok Systematiskt arbetsmiljöarbete (H Arb 2017), s. 61.



*Anders Jansson*

Flygsäkerhetsinspektör

Sändlista  
Statens Haverikommision

För kännedom  
LEDS  
C PROD